

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet Boende på (o)lika villkor - merkostnader i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS (SOU 2021:14)

Jönköpings kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter på betänkandet Boende på (o)lika villkor - merkostnader i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS (SOU 2021:14).

Det framgår av betänkandet att utredningens uppdrag varit att se över reglerna och klargöra rättsläget för boende med särskild service för vuxna enligt LSS i syfte att den enskilde inte ska drabbas av merkostnader för sitt boende på grund av sin funktionsnedsättning. Utredningen föreslår ett schabloniserat tillägg i merkostnadsersättningen som ska täcka de merkostnader som hänger samman med hyran i bostad med särskild service enligt LSS. Bedömningen är att det kan säkerställas att enskilda som bor i dessa bostäder inte drabbas av, eller riskerar att drabbas av, merkostnader som hänger samman med hyran.

I Jönköpings kommun har personer med beslut om bostad med särskild service enligt LSS en subventionerad hyra i form av en maxhyra. Maxhyran följer bostadstilläggets omfattning och innebär i dagsläget att en person boende i bostad med särskild service enligt LSS maximalt har en hyra på 6620 kr för sin bostad, då det inte är möjligt att få bostadstillägg och särskilt bostadstillägg för boendekostnad som överstiger 6620 kr.

Jönköpings kommuns bedömning är, liksom framkommer av betänkandet, att majoriteten av de personer som har beslut om bostad med särskild service enligt LSS har sin huvudsakliga inkomst från sjuk- eller aktivitetsersättning. Likt slutsatserna i den enkätundersökning som gjorts inom ramen för utredningen gällande hyror i bostäder med särskild service enligt LSS, håller Jönköpings kommun med om att hyrorna kan skilja kraftigt, även inom kommunen. Nybyggda bostäder har högre hyra, likväl som högre komfort. Att alla personer med insatsen ges merkostnadsersättning med samma belopp (30 % respektive 25 % av prisbasbeloppet per år) ser Jönköpings kommun inte som jämlikt utifrån det faktum att hyrorna skiljer sig mycket åt. Det finns snarare en risk att klyftorna ökar ytterligare. För en person med hög hyra går ersättningen direkt till hyran. För en person med lägre hyra blir ersättningen en summa att använda inom andra områden. Intentionen med merkostnadsersättningen är god. Jönköpings kommun kan dock inte se att ersättningen kommer främja jämlikhet i levnadsvillkor och ge förutsättningar för alla personer med sådant beslut att kunna leva som andra.

I utredningen hänvisas till att det i LSS-lagen står att målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra (5 § LSS). Att ha en tillräcklig ekonomi och möjlighet att nyttja de resurser som finns i samhället är en del av att kunna leva som andra, enligt utredningen. Även i Socialtjänstlagen står det att socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att leva som andra (5 kap 7 § SoL). Liksom personer med beslut om bostad med särskild service enligt LSS har ofta personer med bostad med särskild service enligt SoL sin huvudinkomst från sjuk- eller aktivitetsersättning. Jönköpings kommun anser, till skillnad från slutsatserna i betänkandet, att ett schabloniserat tillägg i merkostnadsersättningen inte är rätt väg att gå för att människor med funktionsnedsättningar ska få möjlighet att leva som andra när det gäller tillräcklig ekonomi.

Ett förslag som lyfts fram i betänkandet är att staten behöver se över bostadstillägget för att bättre passa personer som har beslut om bostad med särskild service enligt LSS. Detta för att bostadstilläggets storlek på ett bättre sätt anpassas till de faktiska hyrorna för personer i sådan boendeform. Jönköpings kommun delar den bedömningen men anser att även personer boende i bostad med särskild service enligt SoL bör innefattas i en sådan översyn och förändring. Därmed ges personer med beslut om bostad med särskild service, både enligt LSS och SoL, möjlighet till bostadstillägg för hela hyran och därmed möjlighet att leva som andra vad gäller ekonomin.

Insatsen 9 § 9 LSS innebär bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad. I betänkandet omnämns endast merkostnadsersättning för personer som är beviljade insatsen i form av bostad med särskild service. Personer som har beslut om insatsen i form av annan särskilt anpassad bostad omnämns inte. Även dessa personer ses kunna drabbas eller riskera att drabbas av merkostnad då hyrorna även för dessa bostäder kan vara dyra.

Av betänkandet framkommer det att en del av merkostnaderna kan bero på tillgången till personal. Jönköpings kommun uppfattning är att omvårdnaden är avgiftsfri och att det inte innebär någon merkostnad. Inte heller personalens utrymmen ses utgöra en merkostnad.

Jönköpings kommun delar betänkandets förslag att en särskild satsning på ett investeringsstöd vore önskvärt, för att öka byggandet av bostäder med särskild service enligt LSS. Enligt betänkandet skulle ett sådant förslag även ge billigare hyror.

Enligt betänkandet medför förslaget kring merkostnadsersättning formellt sett inget förändrat ansvar för kommunerna då det är avsett att kompensera den enskilde. Inte heller medför förslaget ökade kostnader för kommunerna. Med förslaget tydliggörs ansvaret för staten, vilket kan komma att få viss betydelse för kommunernas syn på och hantering av dessa merkostnader. I Jönköpings kommun kan det bli aktuellt att se över den subventionerade hyran som i dagsläget finns för personer boende i bostad med särskild service enligt LSS.

Sammanfattningsvis anser Jönköpings kommun att ett schabloniserat tillägg i merkostnadsersättningen inte kommer innebära boende på lika villkor. Utredningen menar att ha en tillräcklig ekonomi och möjlighet att nyttja de resurser som finns i samhället är en del av att kunna leva som andra. Jönköpings

kommun kan dock inte se att ersättningen ger förutsättningar för alla personer med beslut om bostad med särskild service, att kunna leva som andra.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Johan Fritz
Stadsdirektör